Rok I. Warszawa, dnia 3 kwietnia 1938 r. Nr. 8

BIULETYN GOSPODARCZY

ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU POLAKÓW Z ZAGRANICY

Redakcja i Administracja: Warszawa, ul. Mazowiecka 1. Tel. 666-04 i 666-07. Konto PKO. 13414.

ROLNICTWO

Przysposobienie rolnicze młodzieży wiejskiej w Polsce

W wielu środowiskach rodaków zagranicą może być skutecznie wprowadzona akcja P. R. (Przysposobienia Rolniczego), dlatego podajemy nieco informacji o tej działalności w kraju i nieraz jeszcze na łamach „Biuletynu" powrócimy do jej omawiania. W niniejszym numerze na końcu podajemy wykaz książeczek wydanych przez Centralny Komitet do Spraw Młodzieży Wiejskiej.

Przygotowanie młodzieży wiejskiej do samodzielnego życia zawodowego poszło w Polsce Niepodległej dwiema drogami: przez szkoły rolnicze i przez organizacje młodzieży wiejskiej.

Ze stu kilkudziesięciu szkół rolniczych wychodzi obecnie rocznie około 7 tysięcy młodzieży. Jak na stosunki wiejskie w Polsce — jest to liczba nieduża. To też organizacje młodzieżowe od początku swego istnienia uwzględniały w swej działalności przygotowanie młodzieży do zawodu rolniczego — w sposób jednak doraźny i bezplanowy. Dopiero w 1926 roku Komisja Rolna głównej organizacji młodzieżowej postanowiła tytułem próby urządzić konkursy rolnicze w kilku powiatach.

W tym właśnie czasie powrócił z Ameryki profesor Mikułowski-Pomorski, który w Stanach Zjednoczonych badał sprawy oświaty rolniczej, a specjalnie tamtejszą akcję przysposobienia rolniczego. Profesor Mikułowski-Pomorski jako Naczelnik Wydziału Oświaty Rolniczej Ministerstwa Rolnictwa — poparł bardzo wydatnie rozpoczynającą się w organizacjach młodzieżowych akcję przysposobienia rolniczego — i w roku 1928 Ministerstwo utworzyło centralny ośrodek tych prac, przeznaczając jednocześnie środki finansowe na prowadzenie tej akcji. W 1929 roku już wszystkie organizacje młodzieżowe prowadziły przysposobienie rolnicze — i to dość szeroko, bowiem w tym roku było już 7 tysięcy zespołów z 50 tysiącami uczestników. Z roku na rok prace te rozrastały się tak, że na rok bieżący jest już 11 tysięcy zespołów, 90 tysięcy uczestników.

W 1932 roku przysposobienie rolnicze zyskało własną organizację kierowniczą — utworzony został Centralny Komitet do spraw młodzieży wiejskiej: W 1936 r. powstał Komitet do spraw Kultury Wsi przy Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych — i do tego Komitetu włączone zostały prace młodzieżowe. Odtąd więc naczelne kierownictwo prac przysposobienia rolniczego przesunięte zostało ponownie do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

O rozroście pracy P. R. (Przysposobienie Rolnicze) w ostatnim dziesięcioleciu świadczy ogromny wzrost liczby pracowników fachowych, kierujących tą pracą. W 1929 roku ilość instruktorów wyłącznie tą pracą zajętych wynosiła 25, a w 1937 r. już 197. Wydawane dla młodzieży czasopismo p. t. *Przysposobienie Rolnicze* — rozchodzi się po całym kraju w wielu tysiącach egzemplarzy. Dla kierowników tej pracy wydawane jest czasopismo metodyczne „*Sprawy Wiejskie*".

Profesor Mikułowski-Pomorski, pisząc o wychowaniu rolniczym młodzieży wiejskiej, tak powiedział: „Istotny pożytek z wiedzy mamy wówczas, kiedy potrafimy ją w życiu zużytkować. Dobrze przysposobionym do swego zawodu będzie nie ten, co wiele wie, jak np. należy i można chować cielęta, lecz ten, który potrafi wychować doskonale byczka lub jałówkę; nie ta, która wie coś o tym — jak można i należy ludzi żywić, lecz ta, które potrafi w rzeczywistości z tych produktów, która ma dawać oszczędne, zdrowe i smaczne pożywienie swej rodzinie".

Zgodnie z tym założeniem metoda pracy w przysposobieniu rolniczym polega na tym, że zespół młodzieży przystępuje do wykonania praktycznego zadania rolniczego, np. uprawy poletka bu-

raków cukrowych czy ziemniaków, lub wychowu prosiaka czy cielęcia w gospodarstwie rodzicielskim. W pracy tej stopniowo coraz trudniejszej, gdyż zastosowane są trzy stopnie sprawności — młodzież uczy się korzystać z różnych pomocy oświatowych i źródeł wiedzy oraz *przetwarzać tę wiedzę w użyteczne celowe działanie.* Wprowadzony system trzech stopni sprawności tworzy działalność planową, w której młodzież przechodzi kolejno wyszkolenie w dziedzinie produkcji roślinnej i zwierzęcej, poznaje ich wzajemną zależność i zastosowanie w całości gospodarstwa, a wreszcie nawiązuje bliską łączność ze zorganizowanym życiem wsi, spółdzielczością i samorządem.

Wytwarza się więc w młodzieży *postawa czynna*, chęć i umiejętność takiej pracy, która skutecznie przetwarza życie na lepsze.

Wymieniony już kilkakrotnie zasłużony profesor Mikułowski oraz jeden z głównych kierowników akcji P. R. inż. Z. Kobyliński we wspólnie opracowanym podręczniku dają taką odpowiedź na pytanie: Czym jest P. R.?: „Pod względem fachowym i gospodarczym nauczyć racjonalnej i umiejętnej pracy rolniczej, opartej na rozsądnej kalkulacji. Wskazać sposoby wykorzystania wytwarzanych przez rolnika produktów i racjonalnego wykonywania swych zadań w całości gospodarstwa. Wreszcie umiejętność zastosowania zdobytych wiadomości na swym warsztacie rolnym. Pod względem oświatowym: Zachęcić do celowego samokształcenia i umiejętnego stosowania w praktyce wiedzy nabytej różnymi drogami: z książki, czasopism, broszur, radia, na kursie, zebraniu, pogadance, wycieczce. Wreszcie pod względem wychowawczym — pobudzić i umocnić wiarę w wartość i skuteczność własnej pracy, rozwinąć poczucie obowiązku i odpowiedzialności, nauczyć pracy w gromadzie i dla gromady, wychować samodzielnych, twórczych gospodarzy i obywateli kraju".

Trzeba bezstronnie przyznać, że P. R. w kraju *spełnia te zadania coraz szerzej i coraz lepiej.*

Jak się rozwija polski eksport rolniczy?

Warunki handlu międzynarodowego w dzisiejszych czasach wybitnie się różnią od warunków, jakie były przed wojną, a także przed ostatnim kryzysem gospodarczym. Wtedy panowała w życiu międzynarodowym zasada wolności, w myśl której można było bez ograniczeń przywozić i wywozić różne towary z jednego państwa do innego, nie hamowane również były ruchy kapitałów oraz ruchy wychodźcze. Pod wpływem minionego przesilenia ekonomicznego rozmaite państwa powprowadzały ograniczenia w zakresie ruchu kapitałów, towarów i ludzi. W takich warunkach utrzymywać stosunki handlowe jednego państwa z innym jest bardzo trudno. Polska nie mogła być pod tym względem wyjątkiem. Pomimo tego jednak, że świat pokrył się wysokimi barierami celnymi, pomimo szeregu daleko idących utrudnień uniemożliwiających swobodny rozwój handlu międzynarodowego, — Polska umiała utrzymać się na główniejszych rynkach międzynarodowych. Co więcej — jeśli porównamy liczby, przedstawiające rozwój eksportu w ostatnich latach — stwierdzimy, że nasz eksport stale się pomyślnie rozwija, zdobywając coraz nowe rynki, i przysparzając bogactwa gospodarstwu narodowemu.

Dla zilustrowania powyższego, niezwykle radosnego zjawiska, przytoczymy tu kilka liczb z zakresu handlu zagranicznego Polski. Tak więc, podczas gdy w 1935 r. wywieziono z Polski na rynki zagraniczne drewna i wyrobów drewnianych za 155 milionów złotych, to w r. 1936 wartość tego wywozu wyniosła 163 mil. zł.; żelaza i stali wyeksportowano z Polski w 1935 r. za 19 mil. zł., a w 1936 r. — za 24 mil. zł. Ale weźmy inne pozycje, a przede wszystkim rolnicze. Zakres rozwoju naszego wywozu rolnego szczególnie ważny jest dla Państwa, ponieważ rolnicy stanowią w Polsce około 70% ludności w kraju. Jeśli więc chodzi o ten wywóz, to również tu obserwujemy poważne zdobycze. Jęczmienia wywieziono w 1936 r. za 33 mil. zł., podczas gdy w roku poprzednim za 10 mil. zł.; mąki pszennej — za 28 mil. zł., wobec 16 mil. zł. w 1935 r. jaj wyeksportowano za 28 mil. zł., wobec 27 mil. zł. w roku 1935, inne pozycje przedstawiają się następująco (liczba pierwsza dotyczy r. 1935, liczba druga — 1936): trzody chlewnej wywieziono za 16 mil. zł. — 26 mil. zł.; nasion 18 mil. zł., — 24 mil. zł.; pszenicy 9 — 11 mil. zł.,; owsa 11 — 11 mil. zł. W niektórych pozycjach widzimy pewien spadek eksportu, na przykład dotyczy to cukru. W 1935 r. wywieziono z Polski na rynki zagraniczne cukru za 12 mil. zł., a w 1936 r. — za 7 mil. zł. Jednakże spadek wywozu cukru został wywołany wzrostem spożycia tego artykułu na rynku krajowym. Spadek eksportu możemy zanotować i w stosunku do niektórych innych towarów rolniczych. W ogólności jednak eksport rolniczy potrafił wyjść z trudnej sytuacji obronną ręką, zdobywając takie rynki, na które dotychczas towary polskie nie docierały.

W wywozie rolniczym dają się zaobserwować w ostatnich latach wielkie przemiany. Podczas gdy dawniej, to znaczy przed kryzysem gospodarczym,

a także i w pierwszej połowie kryzysu, eksportowano z Polski zagranicę artykuły rolne przeważnie w postaci surowej (zboże, trzoda chlewna), to obecnie coraz więcej wywozi się artykułów gotowych, jak naprzykład: mięso, szynki, polędwice, konserwy mięsne i jarzynowe i t. d. Dla rolnika polskiego ma to ogromne znaczenie, ponieważ wywóz artykułów półgotowych, lub też gotowych daje lepsze dochody. Rolnictwo polskie na pewno więcej zyskuje, jeżeli — dajmy na to — w Anglii czy w Stanach Zjednoczonych są sprzedawane szynki, polędwice i t. d. wyrobione w Polsce. Pomijając już fakt, że cena za taki artykuł jest wyższa, trzeba podkreślić iż produkcja artykułów szlachetniejszych pochłania więcej pracy, a to ma ogromne znaczenie z punktu widzenia zatrudnienia ludności polskiej.

Otóż w ostatnich latach obserwujemy niewątpliwie, że produkcja rolna w Polsce zmienia się pomału w coraz bardziej szlachetną, to znaczy, że rolnicy nasi produkują coraz więcej artykułów pracochłonnych i wartościowych.

Oczywiście, aby osiągnąć należyty poziom w zakresie produkcji rolnej, trzeba na to wiele środków pieniężnych oraz czasu; nic się nie może stać odrazu, jednakże — jak to stwierdzają dane przytoczone poniżej — w omawianej dziedzinie czynimy stale postępy. Znajduje to swój wyraz w naszym wywozie rolniczym, który pomimo bardzo trudnych warunków, utrzymuje się na stosunkowo dobrym poziomie.

Związek Osadników Polskich we Francji

Doroczny Walny Zjazd delegatów Związku Osadników Polskich we Francji, odbyty w Pirigueu w dniu 6 lutego r. b., wykazał dalszy rozwój tej zawodowo-rolniczej organizacji polskiego osadnictwa w południowej Francji.

W zjeździe wzięli udział przedstawiciele Ambasady i Konsulatu R. P., Rady Porozumiewawczej Związków Polsklch we Francji, władz francuskich, organizacji rolniczych oraz redaktorzy „Narodowca" i „Wiarusa Polskiego". Szereg instytucji i osobistości nadesłał depesze i listy z życzeniami dla Zjazdu, co samo już świadczy o dużym zainteresowaniu dla działalności Związku.

Działalność Związku rozwija się coraz pomyślniej w działach: instrukcyjnym, organizacyjnym, prawnym, osadniczym, kredytowym i oświatowym, Obecnie Związek posiada 32 koła z 1005 członków, w okresie sprawozdawczym przybyło 6 nowych kół, a liczba nowych członków wyniosła 274. Szeroką działalność prawną ilustrują liczby: 1236 udzielonych porad i 1568 załatwionych spraw. Pośrednictwo pracy wyraziło się sprowadzeniem z Polski 213 osób i daniem pracy 141 osobom. Rozległe prace przeprowadzono w dziale oświatowym (pogadanki, kursy, obchody, zabawy, kolonie letnie dla dzieci, organizacja bibliotek, kolportaż książek i t. p.). O rozmiarach działalności mówią i liczby korespondencji: wpłynęło 2543 listów, wysłano 3545, załatwiono interesantów — 3460.

Akcja nauczania dzieci, języka polskiego objęła w roku sprawozdawczym ogółem około 600 dzieci osadników, co na miejscowe stosunki jest liczbą poważną. Akcja kształcenia młodzieży w Polsce weszła na pomyślne tory dzięki przyznaniu przez Światowy Związek Polaków z Zagranicy rocznych stypendiów w średnich szkołach rolniczych. Rozwój pracy oświatowej Związku osiągnięty został dzięki bezinteresowności i poświęcenia ze strony tych osadników, którzy jako kierownicy kursów byli bezpośrednimi wykonawcami całej pracy oświatowej Związku.

Całokształt działalności Związku i jego dorobek w pełni zasługują na uznanie. Związek może być dumny ze swej pracy dotychczas dokonanej, która wykazała, że jest wielką organizacją, która wytrwale dąży osiągnięcia wytkniętych celów.

Plan pracy na rok 1938/39 przewiduje: uaktywnienie pracy w istniejących komórkach organizacyjnych, szeroką akcję w dziedzinie oświaty zawodowej, prace doświadczalne i hodowlane, zorganizowanie gospodarstw przykładowych, uruchomienie spółdzielni związkowej w okręgu Tuluza oraz farmy hodowlanej i przetwórczej.

Do Rady Głównej wybrano pp.: Wojciecha Antosika, Szczepana Bąka, Stanisława Dominiaka, Augustyna Dubieckiego, Zygmunta Frątczaka, Jana Gagosza, Aleksandra Jankowskiego. Romana Kubiaka, Władysława Marcinkowskiego, Grzegorza Połkusa, Antoniego Strzeleckiego. Prezesem został p. Wojciech Antosik, skarbnikiem — Szczepan Bąk, zaś sekretarzem nadal p. Aleksander Jankowski.

Biblioteczka Przysposobienia Rolniczego

Centralnego Komitetu do Spraw Młodzieży Wiejskiej

Warszawa, ul. Kopernika Nr. 30

M. Pomorski i Z. Kobyliński — "Czym jest Przysposobienie Rolnicze" . —.50
J. Ciemniewski — „Praca zespołu w Przysposobieniu Rolniczym" . . —.50
H. Orsza - Radlińska — „Tajemnica Danii" . . . . —.30
Z. Ludkiewicz — „Ustrój rolny Polski" —.50
Mamutowicz — „Z prawdziwych czasów" . . . . —.50
W. Chmielecki — „Poznaj swoje gospodarstwo" . . . . —.50
M. Czech — „Jak roślina gospodaruje w glebie" . . . . —.50
J. Borman — „Budowa i życie zwierzęcia" . . . . —.50
K. Strawiński — „Walka z chorobami i szkodnikami roślin" . . . —.50
E. Nehring — „Mały sad" . . . —.50
S. Saryusz-Zaleski — „Co robić z kukurydzą" . . . . —.30
J. Mikułowski-Pomorski — „Uprawa ziemniaków" . . . . —.30
K. Turkowski — „Uprawa buraka pastewnego" . . . . —.30
Wyrzykowski i Próchnicki — „Wychów cieląt" . . . . —.30
S. Saryusz-Zaleski — „Uprawa kukurydzy" . . . . —.30
Cz. Wieszeniewski — „Ogródki warzywne" . . . . —.30
Z. Buczyński — „Uprawa marchwi pastewnej" . . . . —.30
Wł. Świeżyński — „Uprawa roślin pastewnych" . . . . —.30
M. Kacprzak — „Zdrowie w chacie" —.50
S. Bezradecki — „Uprawa łąk" . . —.50
M. Karczewska — „Ogródki kwiatowe" . . . . —.30
Cz. Słuchocki — „Len — uprawa i przeróbka" . . . . —.30
W. Żebrowska-Kacprzakowa — „Wychów prosiąt" . . . . —.30
M. Trybulski — „Wychów kur" . —.30
M. Trybuslki — „Wychów królików" —.30
S. Greulich — „Wychów owiec" . —.30

Książnica dla rolników C. T. O. i K. R. Warszawa, ul. Kopernika 30 lub Księgarnia Rolnicza — Warszawa — ul. Mazowiecka 10.

KRONIKA

Naczelna Organizacja Rolnictwa Polskiego

(Związek Izb i Organizacyj Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej).

Naczelną organizacją rolnictwa polskiego jest Związek Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. (Biura mieszczą się w Warszawie przy ul. Kopernika 30). Związek skupia wszystkie działy organizacyjne rolnictwa, a więc: Izby Rolnicze jako oranizacje samorządu rolniczego, Wojewódzkie Dobrowolne organizacje rolnicze, Zrzeszenia Spółdzielczości Rolniczej, oraz różne organizacje fachowo branżowe, jak np. naczelna organizacja Związków Hodowli koni, Związek Eksporterów Zboża, Polski Związek Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych, Centralny Komitet do spraw Hodowli Drobiu, Związek Zawodowy Polskich Hodowców i Wytwórców nasion, Związek Producentów nasion oleistych i t. d.

Głównym zadaniem Związku jest przedstawicielstwo i obrona interesów rolnictwa w całokształcie spraw polskiego gospodarstwa narodowego.

Organem Związku jest tygodnik: „Życie Rolnicze".

Dekret Rządu Brazylijskiego o uprawie pszenicy

Biuletyn Polsko-Łacińsko-Amerykański podaje, że Brazylijskie Ministerstwo Rolnictwa rozpoczęło akcję w kierunku wzmożenia krajowej uprawy pszenicy. W związku z tą akcją zorganizowano pięć stacyj doświadczalnych. Uprawie krajowej pszenicy zapewniono cały szereg premii i udogodnień w zakresie frachtów, przy nabywaniu maszyn rolniczych i t. d.

W związku z opisaną sytuacją nadarzają się możliwości dla eksportu polskich narzędzi rolniczych i urządzeń młyńskich.

Wywóz jaj w roku 1937

W roku 1937 wywieziono na rynki zagraniczne 26.379 ton wartości 33.890 tys. zł. jaj, wobec 24.117 t. wartości 27.672 tys. zł. w 1935 r. oraz wobec 22.952 t. za 26.80 tys. zł. wywiezionych w r. 1935. Głównymi odbiorcami naszych jaj w roku ubiegłym były Anglia 14,241 ton, Włochy 4.099 t-, Niemcy 2.363 t., Szwajcaria 2.098 t., Czechosłowacja 1.541 ton.

Racjonalizacja gospodarstw Górskich

Na skutek starań wszczętych przez Krakowską Izbę Rolniczą Centralna Kasa Spółek Rolniczych uruchomiła w bieżącym roku kredyt dla drobnych rolników, przeznaczony na budowę gnojowni na terenie 9-ciu górskich powiatów woj. krakowskiego. Kredyt udzielany jest na $4^1/_2$ letni termin, spłacany w 8-miu ratach półrocznych. Dzięki poparciu Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych oprocentowanie zossało obniżone i wynosi 4% w stosunku rocznym.

Kredyt otrzymują bezpośrednio Kasy Stefczyka, które bez żadnych dodatkowych formalności rozprowadzą go pośród zgłaszających się rolników. Bezpośredni nadzór nad wybudowaniem gnojowni według planów dostosowanych do potrzeb gospodartw górskich wykonują właściwe Okręgowe Towarzystwa Rolnicze oraz Krakowska Izba Rolnicza.

Spodziewać się należy, że rolnicy chętnie skorzystają z tak dogodnych i celowych kredytów, których zadaniem jest zapobieganie olbrzymim stratom, jakie ponosi rolnictwo wskutek niedbałego przechowywania obornika i gnojówki w gospodarstwach górskich.

Eksport ziemniaków do Szwajcarii

W dniu 15 lutego rb. ogłoszone zostały przepisy władz szwajcarskich, wprowadzające znaczne ograniczenia przy imporcie ziemniaków. Importerzy polscy podjęli starania, aby osobą kontrolującą transporty na stacji załadowania mogła być osoba zamieszkująca w Polsce, upoważniona przez odbiorców szwajcarskich.

Poselstwo polskie w Bernie interweniowało w tej sprawie, w wyniku czego władze szwajcarskie zgodziły się na interpretację rozszerzającą postanowienie § 4 wspomnianego rozporządzenia, a mianowicie, że odpowiedzialnym reprezentantem szwajcarskim, nadzorującym załadowanie może być również Polak, upoważniony przez kupującą firmę szwajcarską. Obowiązek obijania wagonu papierem pozostaje w mocy do czasu trwania przyczyny w Polsce.

Powiatowi lekarze weterynaryjni w Polsce otrzymali już od władz instrukcje w sprawie przewidzianych rozporządzeniem zaświadczeń weterynaryjnych.

Wydawca: Światowy Związek Polaków z Zagranicy: Inż. J. Grabowski   Redaktor Wydawnictw Ś. Z. P. z Z.: Wł. Oszelda

Drukarnia „Wiek Nowy", Warszawa, ul. Nowe-Miasto 1, tel. 11-33-05